

Jak s pomocí krajské koncepce naplňujeme cíle regionálních funkcí v Jihomoravském kraji

Celostátní seminář
Regionální funkce knihoven 2013

21. – 22. 10. 2013
Dům hudby Pardubice

MAJÍ NAŠE KNIHOVNY

VIZI??

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Rozloha:

7 196,5 km²

Počet obyvatel:

1 168 650

Počet obcí: 673

Počet měst: 49

Počet okresů: 7

Blansko

Brno-město

Brno-venkov

Břeclav

Hodonín

Vyškov

Znojmo

Veřejné knihovny v Jihomoravském kraji

Počet registrovaných uživatelů knihoven:

- **154.052** (tj. 13,18 % z počtu obyvatel JMK – 1,168.650),
- z toho čtenářů do 15 let: **38.131** (tj. 24,75 % z celkového počtu čtenářů)

Počet veřejných knihoven v JMK (bez poboček:

- MZK
- 8 pověřených knihoven
- 73 profesionálních knihoven
- 540 neprofesionálních knihoven

Celkem k 31. 12. 2012 v JMK 621 veřejných knihoven.

Veřejné knihovny v Jihomoravském kraji

Region	Pověřené knihovny	Profesionální knihovny	Neprofesionální knihovny	Celkem
BLANSKO	1+7	6+4 pob.	50	68
BOSKOVICE	1	4+17 pob.	45	67
BRNO-MĚSTO	1+30 pob.			31
BRNO- VENKOV	1	19	126	146
BŘECLAV	1+3 pob.	14+4 pob.	55+1 pob.	78
HODONÍN	1	16	63	80
VYŠKOV	1+2 pob.	6+10 pob.	69	88
ZNOJMO	1+5 pob.	8+ 3 pob.	132	149
Celkem	8+47 pob.	73+38 pob.	540+1 pob.	707

Projekt BIBLIOEDUCA

**= metodická inovace pro posílení role knihoven
jako komunitních center dalšího vzdělávání**

Projekt OPVK – Podpora nabídky dalšího vzdělávání
1/2013-12/2014

*Řešitel projektu: KTP – Společnost pro kvalifikaci na trhu práce,
s. r. o.*

Partner projektu: KISK FF MU

Cíl: Posílení role knihoven v oblasti dalšího vzdělávání v Jihomoravském kraji formou tvorby a pilotního ověření metodik zaměřených na uplatnění klíčových kompetencí a průřezových témat v dalším vzdělávání (finanční gramotnost, mediální a internetová gramotnost, rozvoj multikulturního povědomí, cizojazyčné gramotnosti, pozitivní myšlení, mezigenerační učení).

Financování regionálních funkcí v roce 2013

- Stejná výše dotace jako v roce 2012 -13,450 000,- Kč
- Dvě splátky ve stejné výši

Smlouva o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2013

Účetní doklady prokazující použití dotace musí být viditelně označeny uvedením textu: hrazeno z dotace JMK ve výši....Kč". Text bude uveden na originálech účetních dokladů.

Dohoda o zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2013

Smlouva o použití přidělených prostředků pro zabezpečení regionálních funkcí

- *Zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí v kraji do 5. 2. 2014*
- *Kompletní závěrečné vyúčtování poskytnuté dotace do 5. 2. 2014*

Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji na období let 2011 – 2014

- V březnu 2011 vzala na vědomí Kulturní komise Odboru kultury a památkové péče JMK
- Střednědobý plán rozvoje RF, navazuje na Konceptci rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji na 2006-2010
- Jako v současné době závazný dokument konkretizuje strategické cíle a priority zohledňující požadavek dalšího zkvalitňování knihovnických a informačních služeb a usiluje o vyvážený a udržitelný rozvo jVKIS v kraji
- Současně slouží jako nástroj plánování činnosti veřejných knihoven a je prostředkem koordinace a vzájemné spolupráce

Vize rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji

Prostřednictvím veřejných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji poskytovaných systémem veřejných knihoven při zkvalitňování výkonu regionálních funkcí **umožnit všem občanům rovný přístup k publikovaným dokumentům a informačním zdrojům na podporu procesu celoživotního vzdělávání, osobního rozvoje, uspokojování kulturních a vzdělávacích potřeb a zájmů, nezávislého rozhodování a duchovního rozvoje.**

Dílčí cíl: Podpora automatizace knihovnických procesů v knihovnách, omezování rutinní práce knihovníků ve prospěch zkvalitňování služeb uživatelům.

Podpora a zavedení automatizace umožní

„ZVIDITELNIT KNIHOVNY A JEJICH FONDY NA INTERNETU“

Opatření:

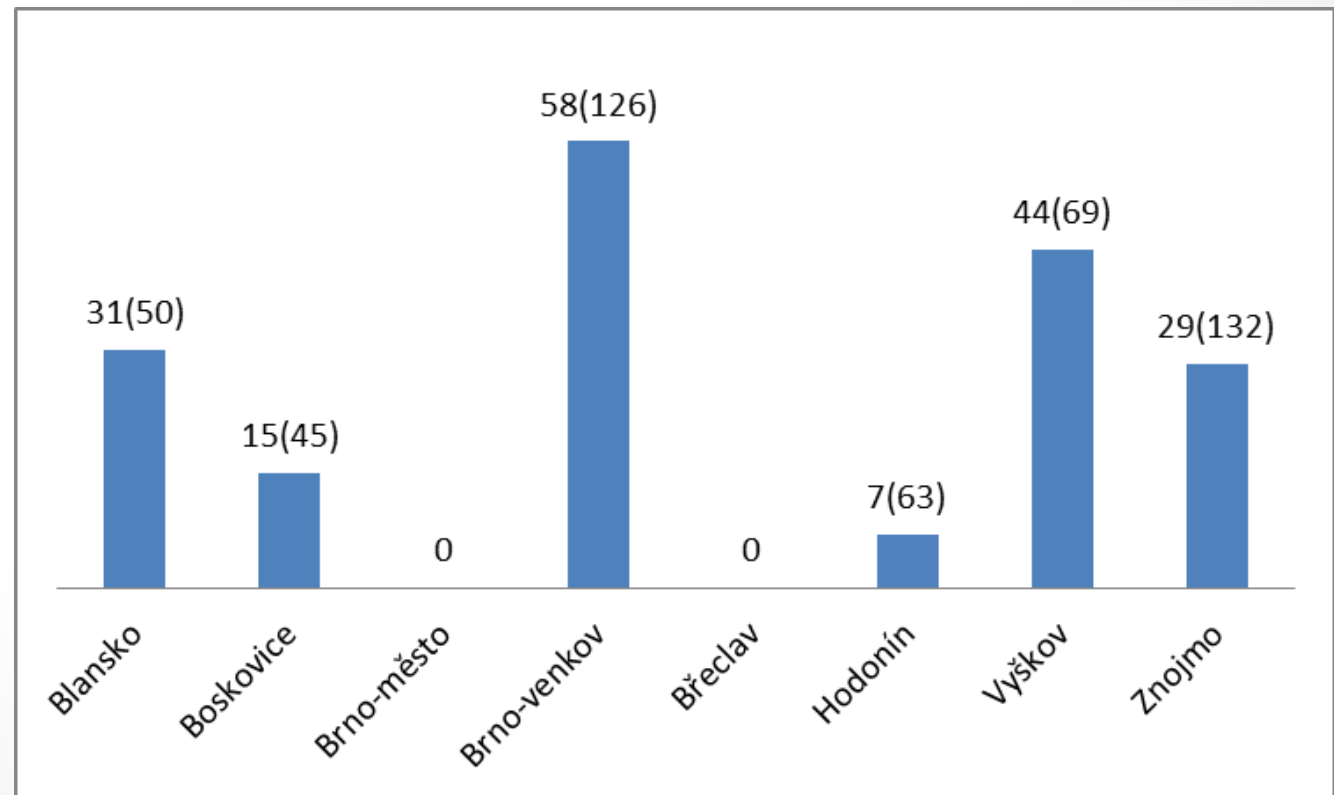
- 1) V knihovnách **do 5 tisíc svazků** podporovat zavedení automatizovaného regionálního systému (ARS), podpora modulu revize, katalogizace a OPAC.
- 2) Podporovat zavedení výpůjčních protokolů z finančních prostředků obcí.
- 3) V knihovnách **nad 5 tisíc svazků** využívat dle místních podmínek AKS, fakultativně ARS.
- 4) Praktická pomoc pověřených knihoven při zavádění automatizace v návaznosti na body 1) a 3).
- 5) Metodická pomoc ze strany pověřených knihoven při podávání žádostí z dotace VISK 3.

Jak řešíme automatizaci malých knihoven

Zahájení regionální automatizace od přijetí Konceptu rozvoje regionálních funkcí Jihomoravského kraje 2011-2014

Současnost

*REKSové
knihovny
v regionech*

Dílčí cíl: Webové stránky malých knihoven

„Všechny knihovny připojené k internetu zpřístupňují s vědomím zřizovatele základní informace o své činnosti prostřednictvím vlastních webových stránek, přes stránky zřizovatele či internetového rozhraní (např. sociální sítě), včetně vystavení on-line katalogů na internetu.“

Opatření:

- 1) Kontaktovat neprofesionální knihovny s cílem vytvoření webových stránek pomocí šablony.
- 2) Podpora při vytváření webových stránek u malých profesionálních knihoven v případě jejich zájmu.
- 3) Metodická pomoc ze strany pověřených knihoven při budování webových stránek obsluhovaných knihoven.
- 4) MZK zajistí proškolení metodiků a knihovníků při práci s použitými šablonami (zejména Webknihovny a Webnode (JmK – 102, ČR cca 400)).

Pomocí šablon mělo ke konci roku webové stránky v Jihomoravském kraji 227 knihoven, tj. 35,6 % z celkového počtu veřejných knihoven.

Celkem mělo webové stránky 80,3 % veřejných knihoven.

Dílčí cíl: **Vzdělávání**

knihovníků, semináře, porady

„Rozšířit úlohu knihovníka v elektronickém prostředí i v oblasti vzdělávání občanů. Využívat elektronických opor a e-learningových forem vzdělávání s cílem zlepšit jeho dostupnost. Věnovat zvýšenou pozornost novým metodám práce s uživateli, podpoře čtenářství všech věkových kategorií uživatelů, rozšiřování služeb v souladu s trendy a potřebami společnosti a daného regionu.“

V krajském měřítku se podílí na vzdělávání knihovníků a seznamování s novými trendy v oboru časopis **Duha**, který vychází od roku 2010 také v elektronické podobě.

Opatření při realizaci cíle celoživotního vzdělávání knihovníků

Profesionální knihovníci:

- **Využití elektronických opor** zejména při přípravě nově akreditovaného Rekvalifikačního knihovnického kurzu.
- Zprostředkování nových metod práce s uživateli při informačním vzdělávání.
- Rozšíření vzdělávání v oblasti elektronických informačních zdrojů a elektronických služeb.

Neprofesionální knihovníci:

- MZK připraví návrh vzdělávání neprofesionálních knihovníků, který bude součástí Koncepce vzdělávání knihovníků JMK.
- Vzdělávání neprofesionálních knihovníků bude zaměřeno na efektivitu a odbornou kvalitu knihovnických činností a na posílení komunitní role těchto knihoven.

Dílčí cíl: Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

„Docílit zvýšení prostředků na nákup ve všech okresech a regionech ve výši 30 % dotace při zohlednění prostředků obcí na nákup a zpracování KF.“

Opatření:

1. Snížit zátěž skladů VF pověřených knihoven a nabídnout v rámci prostorových možností obsluhovaných knihoven tituly starší pěti let k převedení do jejich vlastnictví. Dodržet pravidlo, aby minimálně 1/3 objemu VF byla k dispozici na výběr.
2. Dopady na nákup KF způsobené krizí řešit rozšířením
 - okruhu příjemců VF.

Dílčí cíl: Nákup a zpracování knihovných fondů z prostředků provozovatele

*„Udržet stávající finanční prostředky na nákup
kmenových fondů, případně jejich rozšíření.“*

Nákup KF z prostředků obcí využívá **29,9 %** smluvních knihoven.

Zpracování KF z prostředků obcí využívá **40,3 %** smluvních knihoven,

Opatření:

Komunikace se starosty, případně zastupitelstvem obce, objasňování přínosů hromadného nákupu a zpracování (množstevní slevy).

Nákup knihovního fondu z prostředků obcí

Region	0 Kč na nákup Počet obcí	Počet obecních knihoven celkem	% knihoven bez nákupu KF
Blansko	14	50	28
Boskovice	6	44	13,6
Brno-město	3	14	21,4
Brno-venkov	16	124	11,1
Břeclav	2	55	3,6
Hodonín	4	63	6,3
Vyškov	6	69	8,6
Znojmo	52	140	35,7
CELKEM	100	545	18,34 (16,8)

A jak vypadá naplňování
Koncepce RF a naše vize
v konkrétní metodické
práci?

Regionální funkce v pověřených knihovnách

- Poradenská a konzultační činnost
- Zpracování statistických údajů
- Nákup a zpracování výměnných fondů
- Evidence knihoven regionu
- Poskytování odborných konzultací
- Metodická pomoc při revizi a aktualizaci knihovního fondu
- Organizování porad pro knihovníky
- Organizace školení a kurzů
- Pomoc při získávání dotací MK ČR
- **Další nezbytné činnosti pomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných služeb**
(zajišťování kulturně-výchovné činnosti v regionu)
- Česká knihovna

A opravdu to stačí

- Zajišťování kulturně výchovné činnosti v regionu – spolupráce na organizaci jednotlivých besed se spisovateli nebo ilustrátory pro obohacení kulturní činnosti obcí...
- Koordinace akcí na podporu projektu celé Česko čte dětem – podpora dětského čtenářství, zajištění propagačních materiálů

SETKÁVÁNÍ ČTOUCÍCH RODIN

v regionu Blansko

- 2008/2009 pohádky
 - 2009/2010 víly a skřítky z pohádkové země paní Klimtové
 - 2010/2011 příběhy o zvířátkách
 - 2011/2012 regionální pověsti
 - 2012/2013 Hledání tajemství nad zemí i pod zemí
- Setkávání s dětmi z ostatních knihoven
 - Výměna zkušeností mezi knihovníky
 - Navázání nových přátelství
 - Poznávání regionálních osobností
 - Budování vztahu k místu, domovu

3. Putování čtoucí rodin

*Z podzimního putování 2012 za tajemstvími
do Moravského krasu - Sloup*

Osvědčená praxe v pověřených knihovnách – výjezdní porady

Jednodenní výjezdní porady profesionálních i neprofesionálních knihovníků spojené s odbornou exkurzí (návštěvy oceněných případně něčím výjimečných knihoven, archivů a spojené s poznáváním regionu - místních kulturních památek).

Navštívili jsme:

- Moravský zemský archiv v Brně
- Městskou knihovnu Soběslav
- rekonstruovanou Městskou knihovnu v Hodoníně
- Knihovnu roku 2012 – Obecní knihovnu Ratíškovice
- Knihovnu univerzitního kampusu Masarykovy univerzity v Brně a další...

Je to: zdroj nových podnětů a inspirací, výměna zkušeností mezi knihovníky

...z pololetního hodnocení RF

- Knihovna byla přestěhovaná do nových prostor v rámci budovy OÚ
- Knihovna získala nové větší prostory
- Nově rekonstruované prostory v budově MŠ, nové vybavení knihovním nábytkem
- V knihovně zřídili dětský koutek

Ale i:

Knihovna přestěhována do prozatímních a naprosto nevyhovujících prostor

Pobočka v příměstské části z důvodu NÍZKÉ NÁVŠTĚVNOSTI ukončila činnost (89 obyvatel)

Od 1. 1. rozhodlo obecní zastupitelstvo (198 obyvatel) o pozastavení činnosti knihovny

„Obce vynaložily nemalé finanční prostředky, aby se prostředí knihoven znatelně zlepšilo.“

A co knihovny v malých obcích?

- *Jsou odsouzeny k zániku?*
- *Nestojí za to je automatizovat...?*
- *Nestojí za to, aby měly vlastní webové stránky, vždyť většinou nemají ani informaci na webu obce...*

V Jihomoravském kraji máme

- 5 knihoven v obcích do 100 obyvatel
- 33 knihoven v obcích do 200 obyvatel

...a v celé ČR??

Malé knihovny reprezentují **JEDINOU** kulturu v obci.

Nedovolme, aby se ztratila, ale **PODPORUJME** JI.

Webová stránka? – ANO (byť s pomocí metodika)

Alespoň přehled knih na webu knihovny, pokud není AKS? – ANO, všichni všechno dnes hledáme hlavně přes internet...

Knihovna má přece podporovat také rozvoj vzdělanosti.

Knihovna Modračka

- Obec Ludíkov (Boskovice), cca 300 obyvatel
- Modračka – název zaniklé osady v katastru obce
- Projekt MAS Boskovicko na vybudování knihovny (dotace ve výši cca 250 tisíc Kč)
- Prostory v budově bývalé MŠ (uzavřena 1992 pro nedostatek žáků, dříve ZŠ)
- Knihovna, zázemí pro matky s dětmi, seniory, výtvarné činnosti a *besedy*
- Hasičská knihovna zal. 1910, obecní knihovna zal. 1924

Výroční zpráva knihovny

Kdo musí povinně předkládat výroční zprávu?

- Státní správa předkládá výroční zprávy dle zákona číslo 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění. **Povinnost předkládat výroční zprávu mají příspěvkové organizace ministerstev, měst či krajů**, neboť hospodaří s financemi od svého zřizovatele.
- Obecně prospěšné společnosti zřízené podle Zákona číslo 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, v platném znění.
- Nadace a nadační fondy, které pracují podle Zákona číslo 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, v platném znění.
- Společníci, představenstvo, respektive akcionáři akciové společnosti - podle obchodního zákoníku
- Ekonomické subjekty, jejichž účetnictví ověřuje auditor.

Jak vykazují svoji činnost ostatní knihovny

- statistika na webu knihovny
- fotogalerie z akcí
- zápisy v místní kronice (pokud ji obec má)

Jak efektivně a účinně prezentovat činnost i těch nejmenších knihoven?

VÝROČNÍ ZPRÁVA jako nástroj public relations pro obecní knihovny.

Chceme podporovat rozvoj dětského čtenářství? **Budujme dětské koutky...**

Ale jak??

Dětský koutek = estetické a lákavé prostředí nabízející kromě hraček i didaktické pomůcky a usilující nejen o relaxační, ale i vzdělávací funkci.

Důležitá součást podpory čtenářství a budování pozitivního vztahu dětí ke knihovně a kulturním hodnotám (knihy, hračky, vybavení).

- Koberec (bez botiček?)
- Stolek a židličky
- Box s hračkami
- Didaktické pomůcky (papíry, pastelky, kostky, skládačky, hry,...), např. <http://www.didakticke-hracky.cz/>
- Houpací koník, odrážedlo....
- Estetická výzdoba (dětské motivy)

Aby se děti chtěly vracet...

Otevírací doba knihoven

Bariéra nebo cesta ke čtenáři?

Obecní knihovna (1 100 obyvatel)

středa: 15-17 hodin.

Obecní knihovna (182 obyvatel)

pondělí: 16-17 hodin.

Obecní knihovna (116 obyvatel)

sobota: 16-17 hodin.

OBECNÍ KNIHOVNA VALCHOV

VÝPŮJČNÍ DOBA

ÚTERÝ 17:30 – 20:00
ČTVRTEK 17:30 – 20:00

Slavnostní setkání knihoven obcí Jihomoravského kraje

2013 – 3. ročník Slavnostního setkání knihoven obcí
Jihomoravského kraje

- 2011 – 12 knihoven
- 2012 – 12 knihoven
- **2013 – 8 knihoven**

Ceny se udělují jako vyjádření uznání obecní knihovně za její činnost a zásluhy o rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb a celkový rozvoj kulturního života obce. Ke sledovaným kritériím patří **velmi dobrá činnost knihovny, aktivita knihovníka při modernizaci a automatizaci knihovny, úspěšná kulturně výchovná činnost, případně dlouholetá práce v knihovně.**

Metodické podklady pro udělování ocenění

- Pravidla pro návrhy a schvalování ocenění pro vybrané knihovny obcí Jihomoravského kraje
 - Podklady ke zpracování písemného návrhu na nominaci nejlépe pracujících neprofesionálních knihoven Jihomoravského kraje
-
-

O vzácné hosty nemáme nouzi...

A co považujeme za nejdůležitější pro rozvoj knihoven?

Nejsou to :

- ani peníze na nákup knih
- ani velikost knihovny
- ani postoj zřizovatele
- ani umístění knihovny...

...je to OSOBNOST KNIHOVNÍKA

**Osobnost knihovníka je sama o sobě
tou nejlepší propagací knihovny...**

- Malý historický exkurz – 1. a 2. knihovnický zákon (1919, 1959)
- Kodex etiky českých knihovníků (2004)
- **Ideální vlastnosti?**

*Pozitivní pohled na svět, zájem o druhé, otevřenost,
ochota, vstřícnost, sebevzdělávání,.....a hlavně ÚSMĚV:-).*

A co na to zřizovatel??

Pohled zřizovatele na knihovny z pohledu historie:

- První knihovní zákon (zákon č. 419/1919 Sb., o veřejných knihovnách obecních) a DESATERO DOBRÉHO STAROSTY...

Břeský, A., Reitler, A. Občanská nauka a výchova, Třetí, opravené vydání. V Praze, nákladem Nové školy, 1935. 87 s.

Současný pohled zřizovatele na knihovny:

- Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2010...

A jak to vypadá v praxi??

„...stále více starostů si uvědomuje, že také knihovny potřebují podporu radnic, pokud mají být důstojnou součástí reprezentace celé obce.“

Některé názory zřizovatele...

A závěrem?

Co je pro naši práci důležité...

- Rozvíjení a upevňování **spolupráce se zřizovateli**
- Podpora **automatizace** a zavádění **webových stránek** knihoven
- Vzdělávání knihovníků formou **e-learningu**
- Podpora dětského čtenářství formou **budování dětských koutků**
- Pozornost dobré práci kolegů – oceňování dobře pracujících knihoven spolu se zástupci kraje
- **Zdravá „neodbytnost“ při prosazování našich vizí a cílů**

Spolupracujme se zřizovateli, pravidelně s nimi komunikujme, využijme je pro záštitu, patronát našich akcí

<http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/226492-knihovny-se-predhani-v-napadech-jak-prilakat-nove-ctenare/>

Děkuji za pozornost a přeji nám všem !

Kontakt:

Moravská zemská knihovna
v Brně

Kounicova 65a

601 87 Brno

<http://www.mzk.cz>

[http://www.facebook.com/mzk
.cz](http://www.facebook.com/mzk.cz)

Úsek výkonu regionálních funkcí:

Tel.: 541 646 128

E-mail: krat@mzk.cz

www:

[http://www.mzk.cz/pro-
knihovny](http://www.mzk.cz/pro-knihovny)

Časopis Duha:

<http://duha.mzk.cz>